

Basel III: Global ve Türk Bankacılık Sektörüne Etkileri

Özet

Basel kriterleri bankalarda etkin risk yönetimini ve piyasa disiplini geliştirmek, sermaye yeterliliği ölçümlerinin etkinliğini artırarak sağlam ve etkin bir bankacılık sistemi oluşturmak ve finansal istikrara katkıda bulunmak için yapılan düzenlemelerdir. İlki 1988 yılında yayınlanan ve en sonuncusu da 2010 yılında ilan edilen Basel III kriterleri, bankalar için son düzenleme olmayacaktır. Zamanla piyasadaki gelişmelere uyum sağlamak için daha nice Basel kriterlerine ihtiyaç duyulacaktır. Yapılan düzenlemelerle Basel III kriterleri bankacılık sektörünü daha dayanıklı hale getirerek ve global sermaye ile likidite oranlarını genişletmektedir. Bu çalışmada, Basel III kriterlerinin getirdiği yeniliklere ve uluslararası bankacılık sektörünün karşılaştacağı olumlu ve olumsuz etkilerine değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Basel II, Basel III, Global Bankalar.*

Halime TEMEL NALIN¹
Göksu SEZER²

Basel III: Effects of the Global and the Turkish Banking Sector

Abstract

Basel Criteria is the regulation that has contributed on developing effective risk management and market discipline, creating a substantial and efficient banking system by increasing the effectiveness of capital adequacy, measurement and financial stability. Basel criteria was published firstly in 1988 and the last one in 2010 which will not be the last regulation for the banks. In future there will be more need for regulations in order to adapt to market improvements. With these regulations, Basel III criteria expands global capital and liquidity rates by making banking industry more substantial. In this study, the novelties of Basel III criteria and the positive and negative effects of these novelties in the international banking sector will be discussed.

Keywords: *Basel II, Basel III, Global Banks.*

¹ Bülent Ecevit Üniversitesi, İİBF
İşletme Bölümü,
halimetemel@gmail.com

² KPMG Türkiye,
goksusezer67@hotmail.com

1. GİRİŞ

Gelişen finansal piyasaların bütünleşmesi nedeniyle, bir finansal piyasada yaşanan kriz, diğer finansal piyasaları hem hızlı, hem de kolayca etkilemektedir. Krizlerin ortaya çıkmasında özellikle bankalardan kaynaklanan krizler önemli bir orana sahiptir. Bu durum bankaların likidite yönetimi, muhasebe, denetim, kredi uygulamalarını ve bankaların ellerinde tutmaları gereken sermaye miktarlarını yeniden düzenlemelerine sebep olmuştur.

Bankacılık risk kontrolü ve denetimi alanında kamu kuruluşlarının uluslararası organizasyonların, bağımsız dış denetim uyguladıkları çeşitli yöntemler vardır. Bu yöntemler arasında farklılıklar olsa da belli konularda ortak görüş sağlanarak uluslararası standartlar oluşmuştur. Bu standartların en önemlisi Bank for International Settlement (BIS)'in standartlarıdır. Basel Bankacılık Gözetim ve Denetim komitesi (Basel Committee On Banking Supervision), İsviçre'nin Basel şehrinde 1974 yılının sonlarında G-10 ülkelerinin merkez bankaları tarafından kurulmuştur. Komite üyeleri; ABD, Almanya, İngiltere, Fransa, İtalya, Japonya, Hollanda, Belçika, Kanada, İsveç, İsviçre ve Lüksemburg'dur. Ülkeler merkez bankaları tarafından, merkez bankasının bu konuda yetkili olmadığı ülkelerde de merkez bankasıyla birlikte denetlemeden sorumlu otorite tarafından temsil edilmektedir.

Basel komitesinin risk yönetimi alanındaki düzenlemeleri, bankaların maruz kaldığı olumsuz riskleri sınırlandırarak, oluşturulan senaryolarla belirsizliği azaltarak, finansal piyasaları istikrarlı bir ortama kavuşturmaktadır (Bolgün ve Akçay, 2005 :10). Basel Komitesi, 1988 yılında Basel I kriterlerini, 2004 yılında Basel II kriterlerini ve 2010 yılında da Basel III kriterlerini yayımlamıştır. Basel III kriterleri, 2008 küresel finans krizinde, finansal kuruluşların karşılaştığı eksikliklerden ötürü hazırlanmıştır. Basel III ile bankaların mali yapıları-

nın güçlendirilerek, olabilecek yeni küresel krizlerin önlenmesi hedeflenmektedir. Finansal piyasalarda mevcut olan risklere yeni riskler eklendiği ve yeni yatırım araçları ortaya çıktığı için piyasalar daha karmaşık hale gelerek, yeni krizlerin ortaya çıkmasını muhtemel kılmaktadır. Bu durum, yeni Basel kriterlerinin düzenleneceğini açıkça göstermektedir. Bu çalışmada, Basel III kriterleri açıklanacak ve bu kriterlerin Amerikan, Avrupa ve Türk bankalarına olan olumlu ve olumsuz etkileri ortaya koyulacaktır.

2. Basel I ve Basel II Kriterleri

Basel Komitesi, sermaye yeterliliği ile ilgili ilk düzenlemesini 1988 yılında Basel I Sermaye yeterliliği kriterleri adı altında yayınlamıştır. Basel I kriterleri, bir bankanın iflas etmesi halinde mevduat sahiplerinin karşılaşılabileceği maliyetleri en aza indirmek için asgari olarak tutulması gereken sermaye üzerinde odaklanmıştır.

Basel I düzenlemesinde, tüm bankaların sermaye tabanının toplam risk ağırlıklı aktiflere (bilanço içi ve bilanço dışı aktifler) oranının en az % 8 olması yer almaktadır.

$$\frac{\text{Toplam Sermaye}}{\text{Kredi Riski} + \text{Piyasa Riski}} = \text{Sermaye Yeterlilik Rasyosu} \quad (\text{min} > \% 8)$$

Sadece kredi risklerine odaklanan Basel I'in yayımlanmasının ardından, bankaların finansal yapılarında piyasa risklerinin de oldukça önemli bir rol üstlendiğinin anlaşılması ve düzenlemedeki eksiklikler de dikkate alınarak 1988 düzenlemesinde, bankalara piyasa risklerini kendi yöntemleri ile ölçebilmeleri için kendi sistemlerini kullanabilmeleri imkânı getiren değişiklik, 1996 yılında yapılmıştır. Basel komitesi, kredi risk hesaplamaları konusundaki eksiklikleri düzenleyecek ve operasyonel riski de kapsayacak olan 1988 tarihli düzenlemenin yerine 3 taslak çalışmasından sonra Haziran 2004'te Basel II düzenlemesini yayımlamıştır.

Şekil 1: Basel II Düzenlemesinin 3 Yapısal Bloğu

BASEL II		
ASGARİ SERMAYE YETERLİLİĞİ	SERMAYE YETERLİLİĞİ DENETİMİ	PIYASA DİSİPLİNİ
UYGULAMANIN KAPSAMI		

Basel II kriterleri, kredi riski, piyasa riski ve operasyonel risk için toplam asgari sermaye gereksiniminin hesaplanmasını içermektedir. Sermaye yeterlilik oranı; yasal sermaye ve risk ağırlıklı varlıklar esas alınarak hesaplanır. Toplam sermaye yeterlilik oranı %8'in altında olmamalıdır. Katkı sermayenin, ana sermayenin %100'ünü aşmaması öngörülmektedir (BIS, 2005: 12).

$$\frac{\text{Toplam Sermaye}}{\text{Kredi Riski} + \text{Piyasa Riski} + \text{Operasyonel Risk}} = \text{Sermaye Yeterlilik Rasyosu} \quad (\text{min} > \% 8)$$

Risklerin ölçülmesinde piyasa riskine ilişkin bir yenilik getirilmezken kredi riskine ilişkin olarak iki yöntem oluşturulmuştur. Bunlar; Standart yaklaşım ve İçsel derecelendirmeye dayalı yaklaşımlardır. Operasyonel riskler ise, sermaye yeterliliği hesaplamasına ilk defa dahil edilmekte olup, ölçüm yöntemleri temelde basit ve gelişmiş ölçüm yöntemleri olarak ikiye ayrılmaktadır. Basit ölçüm yöntemleri kendi içinde; temel gösterge yaklaşımı, standart yaklaşım ve alternatif standart yaklaşımı olarak üç gruba ayrılmaktadır (Babuşçu, 2005: 295).

1990'lı yıllarda uluslararası finansal piyasalarda yaşanan krizler sektörde ciddi kayıplara neden olarak tüm dünyayı çok fazla etkilemiştir. Latin Amerika, Rusya, Asya krizleri sonucunda pek çok banka yüksek düzeyde maddi kayıplara uğramıştır. Finansal enstrümanların ve türev piyasalarının karmaşıklaşması, teknolojinin ilerlemesi, risk yönetiminin etkin olmayışı bankacılık sektörünü zor durumda bırakmıştır.

Basel II anlaşmasının ana özelliği; bankaların risk ağırlıklı varlıklarının %4 'ünü sermaye gereksinimi olarak tutmak zorunda olmasıdır. Bankalar açısından bu sermaye gereksiniminin amacı, beklenmedik zararların son finansal krizde olduğu gibi azaltabilmektir. Ancak, yaşanan finansal kri-

zin sonrasında ve global resesyonun etkisiyle, Basel II anlaşmasının noksanlıkları; sermaye yeterlilik oranının yetersiz kalması, kredi derecelendirme kuruluşlarının taraflı davranması ve bankaların menkulleştirme sayesinde kaldıraçlarının yükselmesi sayılabilir (Fabianni, 2010: 4).

3. Basel III Kriterleri

2008 yılındaki finansal ve ekonomik kriz etkisini daha fazla göstermiş; 15 Eylül 2008'de Amerika'nın en büyük yatırım bankalarından biri olan Lehman Brothers'ın iflas etmesi, ünlü mortgage devleri Fannie Mae ve Freddie Mac'in ulusallaştırılması; American International Group (AIG)'nin çöküşün eşiğine gelmesi, Avrupa'da İzlanda'nın bankacılık sektörünün çökmesiyle Avrupa ülkelerinde yayılmaya başlayan krizin maliyeti, global anlamda ciddi boyutlara ulaşmıştır (Cangürel vd., 2010: 4).

Basel yaklaşımı, krizleri önlemek için odak noktası sermaye düzenlemesi olan I. ve II. kriterlerinde başarısız olmuştur. Dünyada, 1929 büyük buhrandan bu yana yaşanan en büyük finansal krizle birlikte bankaların bilanço dışı fazla yükümlülüklerinin arttığı, yetersiz-düşük nitelikte sermayeye ve likidite tamponuna sahip oldukları ortaya çıkmıştır ve bu durum likidite, sermaye kalitesinin artırılması, ekonomik döngünün dikkate alınması ve sermaye yükümlülüğünün artırılması gibi önemli reformlara ihtiyaç duyulduğunu göstermiştir (BIS, 2011: 1).

Basel II kriterlerinin yetersiz yanlarını gidermek, yeni yaklaşımlar ve tedbirlerin getirilmesi, krizin maliyetinin ve etkisinin en aza indirmek ve krizin etkisiyle tekrar ortaya çıkabilecek olası piyasa başarısızlıklarını önlemeye yardımcı olabilmek amacıyla Basel Komitesi tarafından Eylül 2010'da Basel II'ye göre daha katı olan sermaye kurallarını içinde bulunduran "Basel III: A Global Regulatory Framework for More Resilient Banks and Banking Systems" adlı bildiri yayımlanmıştır.

3.1.Basel III ile Gelen Değişiklikler

Basel III kriterleri ile amaçlanan değişiklikler aşağıda sıralanmış ve sırasıyla açıklanmıştır:

- Sermayenin Güçlendirilmesi

- Kaldıraç Oranı
- Karşı Taraf Kredi Riski
- Likidite Düzenlemeleridir.

3.1. Sermayenin Güçlendirilmesi

Basel III’de, sermayenin güçlendirilmesi amaçlanmıştır. Kriz sürecinde, bankalar ana sermaye katkı sermayelerini raporlarken farklı teknikler ile yüksek gösterebilmişlerdir. Komite bu amaçla, kabaca, indirim kalemlerini artırarak ve dolayısıyla tanımlarını da daraltarak, Ana Sermaye ve Katkı Sermayeyi (yeniden değerlendirme fonları, menkul kıymet değer artış fonları vb.) daha gerçekçi ve kuvvetli hale getirirken, yine bu kapsamda hesaplanmasında 3. Kuşak sermayenin de dahil edildiği Tier 3 rasyosunu da kaldırmaktadır (Cangürel, 2012).

Basel III uzlaşısındaki sermayenin revizyonunun ana unsurları şunlardır: (Auer ve Pfoestl, 2011: 14):

- Ana sermaye (Tier 1) sermayenin kalitesini ve miktarını artırmak,
- İkinci kuşak (Tier 2) sermayenin basitleştirilmesi ve azaltılması,
- Üçüncü kuşak sermaye (Tier 3) sermayenin elimine edilmesidir.

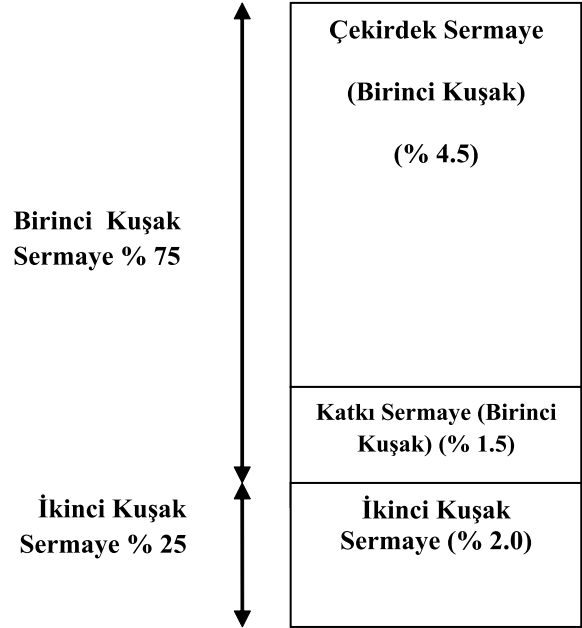
Birinci kuşak sermaye (Tier 1-Ana sermaye) çekirdek sermaye ve katkı sermayeden oluşur ve diğer adı da sürekli sermayedir. Çekirdek sermaye (CET 1); adi hisse senetleri, dağıtılmayan karlar ve diğer konsolide gelirlerden oluşur. Çekirdek sermayenin zarar karşılama potansiyeli yüksektir. İkinci kuşak sermaye (Tier 2 -Süresiz (gone-concern) sermaye, finansal kuruluşların faaliyetlerini sürdürmesine ve herhangi bir iflas durumunu önlemeye yardımcı olurken, aynı zamanda başarısızlık durumunda mevduat sahiplerinin ve kreditorlerin ödemelerinin gerçekleştirilmesinde yardımcı olmaktadır.

Gerçekleştirilen düzenlemelerle ana sermaye ya da çekirdek sermaye (common equity) bünyesinde ödenmiş sermaye kalemlerinin kalması sağlan-

mış, diğer ana sermaye hesaplamasında bazı sermaye kalemlerinin indirimli olarak gösterilmesi esas alınmıştır. Bazı sermaye kalemlerinin indirimli gösterilmesinin nedeni yukarıda belirtilen sermayeye dahil olmayan kalemlerin elimine edilmek istenmesidir.

Şekil 2’de Basel III’ de yer alan sermaye yeterliliği oranları verilmiştir. Toplam sermayenin en az %75’i birinci kuşak sermaye olmakla birlikte, %25’i kadarı ikinci kuşak sermayeden oluşmalıdır. Birinci kuşak sermayenin %75’inin de çekirdek sermayeden oluşması zorunludur. %25’ine kadar olan kısım da katkı sermayeden oluşmalıdır (King ve Tarbert, 2011: 3).

Şekil 2: Sermaye Yeterliliği Oranları

(Kaynak: King ve Tarbert, 2011: 4)

Asgari çekirdek sermaye gereksinimi (common equity requirement) % 2’den % 4,5’e yükseltilmektedir. Çekirdek Sermaye (common equity) oranı, birinci kuşak sermaye oranının (% 6) % 4.5’udur. Toplam Yasal Sermaye oranı %8’dir ki buna ikinci kuşak sermaye oranı % 2 dahildir. Birinci kuşak sermaye % 8.5’e ve toplam yasal sermaye de % 10.5’e kademeli olarak yükseltilecektir. % 4.5 olan Asgari çekirdek sermaye oranı riskli durumlara karşı, % 2,5’luk bir sermaye tampo- nu eklenmesi ile % 7’ye çıkacaktır. Bu sonuç minimum toplam sermaye oranını % 10.5’a yükseltecektir. Bunlara ilaveten döngüsel sermaye tampo- nu oranı % 2.5 da eklenirse teorik yasal sermaye oranı % 13 olacaktır (Keefe ve Pfleiderer, 2012: 414).

Sermaye Tamponu Oluşturulması: Sermaye tamponunun belirlenmesinin amacı, olası bir finansal ve ekonomik kriz durumunda bankaların finansal ve ekonomik kriz zararlarını karşılayacak düzeyde sermaye bulundurmalarını sağlamaktır. Basel III ile birlikte sermaye koruma tamponu (Capital Conservation Buffer) ve döngüsel sermaye tamponu (Countercyclical Buffer) adlı iki oran terminolojiye eklenmiştir (Green vd., 2010: 1-2).

a) Sermaye koruma tamponu (Capital Conservation Buffer): Bankaların ellerinde tutmaları gereken sermaye koruma tampon düzeyi % 2,5 olmalıdır. Bu tampon, finansal ve ekonomik stres zamanlarında kayıpların elimine edilmesinde kullanılabilir ancak bankaların tampon seviyesi % 2,5'un altına düşerse, tampon miktarı tekrardan aynı se-

viyeye gelene kadar bankalar kar payı ve ihtiyari ödül dağıtımlarında kısıtlamaya gitmelidirler (Keefe ve Pfleiderer, 2012: 413).

b) Döngüsel Sermaye Tamponu (Countercyclical Buffer): Bankaların tutması gereken döngüsel sermaye tampon oranı toplam riskli varlıkların % 0 - % 2,5 arasındadır. Bu oran bankacılık sektörünü olası fazla kredi genişlemesi (excess aggregate credit growth) riskine karşı korumaktadır (Keefe ve Pfleiderer, 2012: 413).

Tablo 1'de Çekirdek sermaye, Birinci kuşak katkı sermaye, İkinci kuşak sermayelerin minimum, toplam, sermaye koruma ve Döngüsel tampon oranları verilmiştir.

Tablo 1. Basel III Yasal Sermaye Gereksinimi

	Çekirdek Sermaye	Birinci Kuşak Katkı Sermaye	İkinci Kuşak Sermaye	Toplam Düzenleyici Sermaye
Minimum	% 4.5	% 1.5	% 2	% 8
Sermaye Koruma Tamponu	% 2.5			
Toplam	% 7.0	% 1.5	% 2	% 10.5
Döngüsel Tampon	%0-% 2.5			
Toplam	%7-% 9.5	% 1.5	% 2	% 10.5-% 13

(Kaynak: Blair ve Andrew, 2012: 414)

3.1.2. Kaldıraç Oranı

Kaldıraç oranı, Bankaların borçluluk düzeyini göstermektedir. Bankaların yüksek kaldıraç oranlarına sahip olmaları, 2008 küresel krizinin altında yatan en önemli sebeplerinden biridir. Buradaki problemleri düzeltmek amacıyla Basel Komitesi, bankaların kaldıraç oranları ile ilgili düzenlemeler yapmıştır. Belirli dönüşüm oranlarıyla dikkate alınmış bilanço dışı kalemler ve aktifler toplamı ile ana sermaye arasında risk bazlı olmayan bir asgari oranın belirlenmesi planlanmıştır (Öngörülen kaldıraç oranı minimum %3 olup, Risk bazlı olmayan kaldıraç oranı 2018'de uygulanmaya başlayacaktır (BIS, 2011:61; Cangürel vd, 2010: 7).

$$\frac{\text{Ana Sermaye}}{\text{Aktifler+ Bilanço Dışı Kalemler (Türev Ürünler, Teminatlar vb.)}} > \% 3$$

3.1.3. Likidite Düzenlemeleri

Asgari seviyeleri, %100 olacak şekilde Net istikrarlı Fonlama Oranı (Net Stabilized Funding Ratio) ve Strese bağlı likidite oranı (Stressed Liquidity Covarage Ratio) isimli iki oran geliştirilmiştir. Net istikrarlı Fonlama Oranı ve Strese bağlı likidite oranlarına 2019'e kadar süren uzun bir uyum süreci hedeflenmektedir. Likidite Karşılama Oranı için 2019, Net istikrarlı Fonlama Oranı için ise 2012-2019 yılları arası gözlem periyodu olarak belirlenmiş, gözlem periyodunun ardından anılan oranlar için asgari standartların ilan edileceği belirtilmiştir (Cangürel vd., 2010: 7).

Net istikrarlı Fonlama Oranı: Bankaların uzun vadeli varlıklarının likidite yapısı ölçülerek, mevcut bilanço yapılarında aktivitelelerini daha uzun vadeli sabit kaynaklarla fonlama gücünü ölçmek-

tedir. İstikrarlı fonlama tutarının (Available Stable Funding), gerekli fonlama tutarına (Required Stable Funding) bölünmesi ile bulunur ve bu oranın 1'den büyük olması gereklidir. İstikrarlı fonlama, vadesine bir yıl ya da daha fazla kalan imtiyazlı hisse senedi ve yükümlülükler ve toptan fonlandırımlardan oluşur (Gomes ve Khan, 2011:36). Net İstikrarlı Fonlama oranının amacı, bankanın risk profilindeki yapısal değişiklikleri teşvik ederek kısa vadeli fonlama uyumsuzluklarından daha uzun vadeli ve stabil varlık fonlamasına taşımak için bankanın bir yıllık dönemdeki varlıklarının ve işlemlerinin likidite özelliklerine bağlı olarak minimum kabul edilebilir seviyede stabil bir fonlama oluşturmaktır (Latham ve Watkins, 2011: 12).

$$\frac{\text{İstikrarlı Fonlama Tutarı}}{\text{Gerekli İstikrarlı Sermaye Fonlama Tutarı}} > \% 100$$

Strese Tabii Likidite Oranı: 30 günlük gibi kısa dönem likidite gücünü ölçmeyi amaçlayan bu oran, yüksek kaliteli likit varlıkların, kötü durum senaryolarına göre oluşturulmuş net nakit çıkışlarına bölümünden oluşur (Gomes ve Khan, 2011: 36).

$$\frac{\text{Yüksek Kaliteli Likit Varlıklar}}{\text{Toplam Net Nakit Çıkışları}} > \% 100$$

Yüksek kaliteli varlıklar olarak tanımlanan iki grup vardır: ilk grup; nakit, merkez bankası rezervleri ve nakit benzerlerinden oluşur. Bu varlıklar tam değerleriyle ölçülür. İkinci grup yüksek kaliteli varlıklar düşük oranlı devlet borçları, ipotekli tahviller ve finansal olmayan özel kesim borçlanma tahvillerinden oluşur. Bu tahviller likit varlık havuzu içinde %40 ile sınırlandırılır. Toplam net nakit çıkışı ise; 30 gün içindeki nakit girişleri ve 30 gün içindeki nakit çıkışları arasındaki farktır (Gomes ve Khan, 2011: 36).

3.1.4. Karşı Taraf Kredi Riski (Counterparty Risk)

Karşı taraf riski¹ için sermaye yeterliliğinin hesap-

lanmasında çalışmalar devam etmektedir. Ancak, teknik detayları oldukça fazla olan bu teklifte bankaların stres senaryoları ve tarihsel verilere dayanarak hesaplayacakları karşı taraf riski için ilave sermaye bulundurmaları gerektirmektedir (Gürel vd., 2012: 22).

Basel II'den Basel III'e geçişte oranlarda meydana gelen tüm değişiklikler Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2. Basel II ve Basel II Sermaye Yeterlilik Oranları

Sermaye yeterlilikleri (%)	Basel II	Basel III
Minimum CET oranı	%2.0	%4.5
Sermaye Koruma Tamponu	-	%2.5
CET+ Sermaye Koruma	%2.0	%7.0
Minimum 1.Kuşak Sermaye Oranı	%4.0	%6.0
Minimum Toplam Sermaye Oranı	%8.0	%8.0
Toplam Sermaye+Sermaye Tamponu	%8.0	%10.5
Risk Bazlı Olmayan Kaldıraç Oranı	-	%3.0
Döngüsel Sermaye Tamponu	-	%0-2.5

(Kaynak: BIS, 2011)

Özetle, Basel III'te meydana gelen oransal değişiklikleri ve uygulama tarihleri Tablo 3'de gösterilmiştir:

¹ Karşı taraf riski, genel olarak aktifte bulunan ve başkaları-

na emanet veya teminat olarak verilen kalemlerin, ilgili kişi ve kurumlardan geri alınmasında ortaya çıkan riski ifade eder.

Tablo 3. Basel III Kriterlerinin Uygulama Planı

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	01.01.2009 itibariyle
Kaldıraç Oranı	Denetmenin İzlemesi		01.01.2013-01.01.2017 arası paralel çalışma 01.01.2015'de açıklamanın başlaması					1.Yapısal blokta yer değiştirme	
Min. Çekirdek Sermaye Oranı			%3.5	%4.0	%4.5	%4.5	%4.5	%4.5	%4.5
Sermaye Koruma Tamponu						%0.625	%1.25	%1.875	%2.50
Min Çekirdek Sermaye oranı + Sermaye Kor. Tamponu			%3.5	%4.0	%4.5	%5.125	%5.75	%6.375	%7.0
Çekirdek Sermaye oranının aşamalı kullanılması (DTAs, MSRs ve finans için limitini aşanlar dahil)				%20	%40	%60	%80	%100	%100
Min. 1. Kuşak Sermaye			%4.5	%5.5	%6	%6	%6	%6	%6
Min. Toplam Sermaye			%8	%8	%8	%8	%8	%8	%8
Min Top. Sermaye +Koruma Tamponu			%8	%8	%8	%8.625	%9.25	%9.875	%10.5
1.Kuşak Çekirdek Sermaye ve ya 2. Kuşak Çekirdek Sermaye Olarak Nitelendirilmeyen Sermaye			2013'te başlayıp 10 yılda aşamalı olarak devreye girecek						
Likidite Karşılama Oranı	Gözlem Dönemi				Asgari Standart Tanıtımı				
Net İstikrarlı Finansman Oranı		Gözlem Dönemi						Asgari Standart Tanıtımı	

(Kaynak: BIS, 2011: 69)

4. BASEL III KRİTERLERİNİN TÜRK VE GLOBAL BANKACILIK SEKTÖRÜNE ETKİSİ

Son 10 yılı aşkın bir süredir bankalar ve bankacılık sistemi Basel II kriterlerini uygulamanın zorluklarını yaşamaktadır. Basel II, birçok ülkede daha tam uygulamaya geçmemişken Basel Komitesi, Basel III kriterlerini açıklamıştır. Basel III kriterleri, bankacılık sektörünü daha dayanıklı hale getirerek ve global sermaye ve likidite oranlarını genişletmektedir.

2008 krizinin piyasaya etkisini ve maliyetini en aza indirmek için yayınlanan Basel III düzenlemesinin genel olarak bankacılık davranışlarında önemli etkisi olacağı, bankaların daha bir duran hal alıp risk yönetimi standartlarıyla birlikte bireysel bankacılıkta başarısızlık riskini azaltması beklenmekte, fakat bankacılık faaliyetlerinin daha maliyetli olacağı görülmektedir (Latham ve Watkins, 2011). Türk bankaları için sermaye yeterlilik oranı ve çekirdek sermaye yeterlilik oranı arasındaki farkın ABD ve Avrupa'daki bankalara kıyasla daha az olması beklenmektedir. Konu daha çok Avrupa ve ABD'deki bankalar açısından önem

arz etmekte olup bu ülkelerin bankalarının sermaye bileşenleri arasında çekirdek sermaye olarak tanımlanmayan ancak toplam sermayede yer alan tutarları oldukça yüksektir (Gürel vd, 2012:25). Halihazırda sermaye yeterliliği oranını karşılamakta zorluk çeken bankaların yeni sermaye ve likidite yükümlüklerini yerine getirmede zorlanacağı açıkça görülmektedir.

Avrupa Birliği Parlementosu, Basel II kriterlerini Avrupa Birliği bankaları için 2005'te onaylamış ve kriterler 2006 yılında resmi olarak uygulanmaya başlanmıştır. Avrupa Birliği, Basel II kredi risk değerlemesinde 2007 yılına kadar standart yaklaşımı, 2008 yılına kadar İçsel Derecelendirme yaklaşımlarını uygulanacağını açıklamıştır. İlk olarak Avrupa Birliği'nin en büyük bankaları içsel derecelendirme yaklaşımını uygulamıştır (Dugan, 2011: 8).

Amerika'da Aralık 2007'de Federal Banka Düzenleyicileri, Basel II'nin Nisan 2008'de uygulanacağını açıklamıştır. Başlangıçta, Basel II, ABD'nin

en büyük 19 bankası uygulamıştır. Fakat 2008 küresel finans krizi sebebiyle kriterlerin genel olarak uygulanmasında gecikmeler olmuştur. Sonunda ABD'de Basel II kriterleri, Haziran 2012'den beri uygulanmaktadır (Getter, 2012: 3-4).

Basel Komitesi, Basel III'e geçiş sürecini 2012-2019 olarak belirlemiştir. Bankalar, Basel III kriterlerini, Basel II'de olduğu gibi farklı düzeylerde ve çeşitli derecelerde uygulayacaklar ve bunun sonucunda arbitraj fırsatları olacaktır. Amerikan bankaları, Basel II'yi tüm kurallarıyla uygulamadan Avrupa bankalarından sonra uygulamaya başlamıştır. Süregelen Avrupa Bölgesi krizinin etkisiyle Amerikan bankalarının Avrupa'daki bankalara göre Basel III'ü uygulamasının daha iyi durumda olduğu söylenebilir. Basel Komitesine üye yirmi yedi ülkeden sekizi 2013 yılında Basel III planlarını yayınlayacaklardır. Bu ülkeler; Avusturalya, Çin, Hong Kong, Suudi Arabistan, Japonya, Singapur, İsviçre'dir (Karagoez, ve Kouyoumdjian, 2012).

Tablo 4. Bazı Ülkelerin 2007- 2012 Arası Sermaye Yeterlilik Oranları

ÜLKELER	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Almanya	12.9	13.6	14.8	16.1	16.4	17.0
Amerika Birleşik Devletleri	12.8	12.8	14.3	15.3	15.3	15.3
Avustralya	10.1	11.3	11.9	11.4	11.6	11.6
Birleşik Krallık	12.6	12.9	14.8	15.9	15.7	-
Brezilya	18.8	18.3	19.0	17.7	17.3	17.2
Birleşik Arap Emirlikleri	14.4	13.0	19.9	20.7	21.2	21.2
Çin	8.4	12.0	11.4	12.2	12.7	12.9
Fransa	-	10.5	12.4	12.7	12.3	-
Hindistan	12.3	13.0	13.2	13.6	14.2	13.6
İspanya	11.4	11.3	12.2	11.9	12.4	-
İrlanda	11.8	12.1	12.8	14.5	18.9	18.7
İtalya	10.1	10.4	11.7	12.2	10.1	-
Japonya	13.3	12.3	12.4	13.3	14.2	-
Kanada	14.8	12.2	14.7	15.6	15.9	15.1
Kore	12.3	12.3	14.4	14.6	14.0	13.9
Portekiz	10.5	9.4	10.5	10.3	9.8	12.3
Rusya	15.5	16.8	20.9	18.1	14.7	14.6
Türkiye	18.9	18.0	20.6	19.0	16.5	16.5
Yunanistan	11.2	9.4	11.7	12.2	10.1	-

(Kaynak: IMF, 2012)

Tablo 4 ve 5’de Dünya ülkelerinin ve bölgeler açısından sermaye yeterlilik oranları verilmiştir. Tablo 4’de görüldüğü üzere Avrupa Birliği ülkelerinden ve ciddi bir kriz sürecinden geçen, Yunanistan, İtalya, Portekiz ve İspanya Basel III kriterlerinin getirdiği yeniliklere karşı daha hazırlıklı ol-

malıdır. Amerika ise Basel II’ye Avrupa Birliği ülkelerine göre daha geç uygulamaya geçtiği için Basel III sürecine hazırlık sürecinin zor geçmesi muhtemeldir. Bundan ötürü de Avrupa ve Amerika Bankalarının Basel III’e geçiş sürecini ertelemele-ri beklenmektedir.

Tablo 5. Bölgeler Arası 2001-2011 Arası Sermaye Yeterlilik Oranları

BÖLGELER	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Doğu Asya-Pasifik)	9,2	9,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Doğu Asya Pasifik (gelişmekte olan ülkeler)	-	-	7,95	7,95	7,95	7,95	7,95	7,95	7,95	7,95	-
Avrupa ve Orta Asya (bütün gelir düzeyi)	5,9	5,9	5,9	5,9	5,9	5,9	5,9	5,9	5,9	5,9	5,9
Avrupa ve Orta Asya(gelişmekte olan ülkeler)	8,45	8,7	8,3	8	7,6	7,45	7,9	8,05	7,95	8,9	10
Latin Amerika ve Karayipler (bütün gelir düzeyleri)	6,05	5,65	5,85	5,8	5,75	5,95	6,15	5,6	6,25	6,4	6,7
Latin Amerika ve Karayipler (gelişmekte olan ülkeler)	9,6	9,6	9,55	9,95	11,05	9,9	9,65	9,85	10,35	10,1	10,15
Kuzey Amerika	9,5	9,8	9,6	9,95	9,8	10	9,8	10	10,35	10,15	10,15
Sahra Altı Afrika	4,5	5,15	5,4	5,9	6,4	6,6	6,4	7,3	-	-	-
Orta Doğu ve Kuzey Afrika (bütün gelir düzeyleri)	10	10,25	10,6	-	-	-	10,3	9,9	-	-	-
Orta Doğu ve Kuzey Afrika (gelişmekte olan ülkeler)	8,5	7,6	7,6	8,2	9,3	9,9	-	-	-	-	-
Yüksek Gelirli OECD ülkeleri	9,8	10,3	10,7	10,8	11,9	12,6	10,5	11,05	12,4	12,6	
OECD’ye Üye Olmayan Yüksek Gelirli Ülkeler	6,5	6,9	6,6	6,4	6,8	6,6	6,5	6,05	6,45	6,8	7,15
Avrupa Birliği	13,5	14,55	13,4	13,8	13,2	13,05	13	12,55	13,2	13,55	11,8
Aşırı Borç Yükü Altındaki Ülkeler	6,8	6,95	6,75	6,55	6,45	6,6	6,7	6,2	6,5	6,7	6,8

Az gelişmiş Ülkeler (BM sınıflandırması)	9,6	9,6	9,55	9,95	11,05	9,9	9,65	9,85	10,35	10,1	10,15
Dünya	9,7	9,6	9,6	9,6	9,4	9,9	9,7	9,45	10,45	10,45	10,55

(Kaynak: IMF, 2012)

Moody's in 2011 yılında yapmış olduğu çalışmada, yeni düzenlenmenin negatif etkilerini şu şekilde listelenmiştir (Chanebel, 2011):

- Basel III'ün sermaye gereksinimlerini artırmasıyla oluşan maliyet, sermaye getiri oranlarının düşmesine neden olur. Yeni kuralların etkisini minimize etmek için bankalar tarafından yapılan düzenlemeler, bankaların risk profillerinin zarar görmesine ve daha az şeffaf olmasına neden olacaktır.
- Basel III'de yer alan bazı kararsızlıklar (karşı taraf riski, kaldıraç oranları vb.) nedeniyle bankalar, gelecekteki kabul edilebilir likidite seviyelerini öngörememektedir. Bununla birlikte ortaya çıkacak ilave sermaye ihtiyacı, kredi maliyetini arttıracak, bankacılık sisteminin karlılık oranında bir azalışa neden olacaktır.
- Büyük Global bankaların bazıları, Basel III kriterleriyle birlikte sermayelerini, likiditelerini ve finansman olanaklarını güçlendirme ihtiyacı duyacaklardır. Ayrıca Basel III kurallarının gereklerini yerine getirebilmek için büyük global bankaların çoğunluğu zaman içinde içsel sermaye oluşturmak veya sermaye yatırımlarını çekmek çabası içinde olmaları gerekecektir. Daha küçük bankalar kurallara uymaya çalışırken nispeten zayıflayacakları gibi bu durum rekabetçi fayda sağlayabilecektir.

Basel III kriterleri, arasında yer alan “döngüsel sermaye tamponu” ve “sermaye koruma tamponu” uygulamaları bankalara ilave sermaye ihtiyacı doğurarak, bankaların öz sermaye karşılıklarını olumsuz etkileyecektir. Sermaye ihtiyacının artması ise bankaların faaliyet çerçevelerinde değişiklikler yaratabilecektir. Yapılan araştırmalarda bunun ekonomik yansımalarının, ülke ekonomilerindeki büyüme oranlarında düşüş şeklinde olmasını beklenmektedir. Sermayedeki artışın kârlılığı azaltması, bankaları daha az sermaye ile çalışma yönünde arayışlara itecektir. Bu amacı gerçekleştirmek için kullanılabilecek yollardan biri, riskli varlıklar arasında yer alan krediler yerine, riski daha düşük menkul kıymetlere yatırım yapmak-

tır. Bu tür bir politika değişikliğinin kredi hacmini azaltarak ekonomik faaliyetlerin finansmanını güçleştireceği açıktır (Külahi vd., 2013: 196-197).

Moddy's tarafından yapılan çalışmaya göre belirlenen diğer faktörler ise, hissedarların beklenen getiri için gerekli olan yüksek kaldıraç ve/veya fonlama, varlıkların marjlarını yükseltmek için az esneklikle rekabetçi bir piyasada faaliyet göstermek kısa vadeli toptan finansman bağıllığı, kriz ya da yapısal değişiklikler yüzünden zayıf kredi profilidir. Bankalar sermaye likidite ve risk yönetimlerini optimize edebilmek için bilanço yapılarını değiştirmek zorunda kalacaklardır. Genel olarak, banka kredileri daha maliyetli olacak olup, bankalar riske karşı fazla duyarlı ve tedbirli olacak, aynı zamanda ekonomik döngüleri boyunca daha istikrarlı bir şekilde yol alacaklardır.

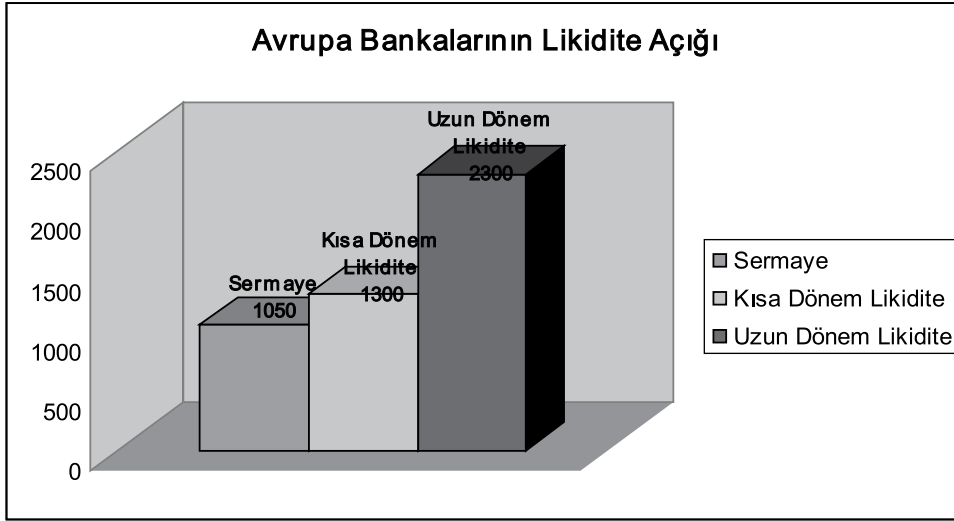
Harle vd. (2010), bireysel, kurumsal ve yatırım bankalarının her biri farklı şekilde Basel III'ten etkileneceklerini belirtmiştir. Düşük sermaye oranlarına sahip olan kurumlar, kendilerini baskı altında hissetseler bile Basel III'ten en az etkilenecek olan bireysel bankaların olacağı; kurumsal bankaların ihtisas kredileri ve ticaret finansmanı konusunda etkileneceğini; yatırım bankalarının özellikle menkul kıymet alım satım ve menkul kıymetleştirme gibi ana faaliyet konuları bulacağı ve genel olarak, sermaye ve alım satım piyasasına sahip bankaların çoğu önümüzdeki birkaç yıl içinde önemli iş modeli zorluklarıyla karşı karşıya geleceğini belirtmişlerdir.

İlave sermaye ve likidite gereksinimi nedeniyle belli bir öz kaynak karlılığını hedefleyen bankaların kredi aracılık maliyetlerini yükseltmesi, çekirdek ve ana sermayeye ilişkin ilave yükümlülükleri karşılamak amacıyla daha düşük risk taşıyan kredilere ve yatırım araçlarına kaymaları sonucu, daha yüksek risk ağırlığında sınıflandırılan orta ve küçük ölçekli işletmelere sağlanan kredilerin azalması veya faiz oranlarının artması, ekonomiyi ve büyüme rakamlarını olumsuz etkilemesi beklenmektedir (Cangürel vd., 2010: 8).

KPMG'nin 2010 yılında hazırlamış olduğu rapora göre; bankalar, Basel III'ü uygulamaya başladıklarında önemli derecede sermaye açığına sahip olabilirler. Çeşitli indirimler ve sermaye tanımının daha da katılaşması sebebiyle, sermayenin yeni tanım çerçevesinde Basel III, sermaye düzeylerini karşılamak için yaklaşık iki kat daha fazla sermaye gerekecektir. Sermaye maliyeti artacak, banka karlılık oranlarını olduğu seviyede tutmak zayıf ekonomik aktivite dönemlerinde zorlaşacak ve piyasa bankalardan Basel III'ün belirlemiş olduğu sermaye miktarından daha çok sermaye bekleyecek ve bu gelişmeler bankanın öz sermaye sahiplerinin getirilerini azaltabilecektir.

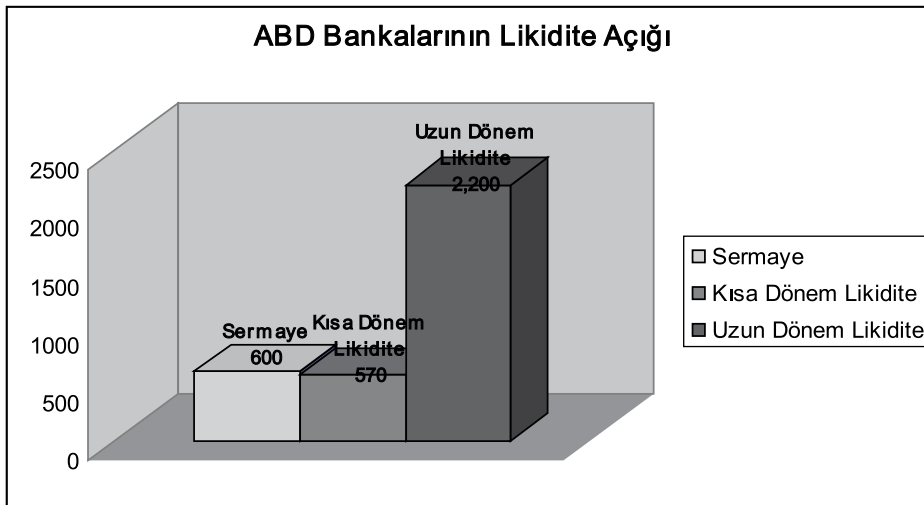
Basel III kriterleri, Avrupa bankacılık sektöründe çok önemli bir etkiye sahip olacaktır, ana sermaye oranlarının artırılmasıyla birlikte kriterlerin sermaye ve likidite gereksinimini karşılayabilmek için; 2019'dan itibaren sektör yaklaşık 1.1 trilyon Euro fazladan ana sermayeye, 1.3 trilyon Euro kısa dönem likidite ve yaklaşık olarak 2 trilyon Euro uzun dönem finansmana ihtiyacı olması beklenmektedir. ABD banka sektörüne etkisi de Avrupa ile benzer şekilde olacak ABD'nin ana sermaye açığı 600 milyar €, kısa dönem likidite açığı 570 milyar € olup uzun dönem finansman açığı yaklaşık 2.2 trilyon olarak hesaplanmıştır (Härle vd., 2010).

Şekil 3: Avrupa Bankalarının Likidite Açığı

(Kaynak: Härle vd., 2010: 3)

Şekil 4: ABD Bankalarının Likidite Açığı

(Kaynak: Härle vd., 2010: 3)

Rakamlardan da anlaşılacağı üzere Basel III `ün bankalara borçlanma maliyetlerini artıracığı ve bu etki sonucu Avrupa bankalarında öz kaynak karlılığının %3, ABD bankalarında ise % 4 azalma olacağı tahmin edilmektedir. Öz sermaye oranında beklenen azalmaların etkisiyle yatırımcıların bankaların ihraç ettikleri menkul kıymetlere talepleri azalacaktır.

2000'li yıllardan beri, özellikle BDDK bünyesinde, Türkiye'de Basel II Kriterleri'ne geçiş sürecine yönelik hazırlık çalışmaları sürdürülmüştür. Bankalar, 1 Temmuz 2012'den itibaren kredi riskinin ölçümünde derecelendirmeye dayalı standart yöntemin uygulanmaya başlamasıyla, Basel II'yi tam olarak uygular hale gelmiştir. Türk Bankacılık Sektörü'nde, Basel III kurallarına uyum sürecinde bir sıkıntı olmayacağı, mevcut Basel I ve Basel II kriterlerini uygulama performansından görülmektedir.

Türk bankacılık sektöründe, 2012 yılının üçüncü çeyreği itibarıyla toplam aktifleri 1,3 trilyon TL olmuştur. Sektör aktiflerinin %57,7'si kredilerden oluşmaktadır. Sektör yüksek likiditeye sahip bir varlık yapısıyla çalışmaktadır. Bir ay vadeli likidite yeterlik rasyosu, %100'ün üzerinde ve %124,1 düzeyindedir. Sektörde yabancı kaynak kullanımını yönetilebilir bir kaldıraç oranına işaret etmekte, varlıkların %87,1'i yabancı kaynakla finanse edilmektedir. Bankacılık sektörünün sermaye yeterlilik rasyosu, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde, %16,5 düzeyinde gerçekleşmiştir. Buna bağlı olarak Türk bankacılık sisteminin Basel uygulamaları sürecinde ciddi bir sermaye ihtiyacına gerek duymadığı, sermaye benzeri kredilerin öz kaynaklar içerisindeki payının düşük olduğu ve ödenmiş sermaye, kâr yedekleri ve dağıtılmış karlar gibi çekirdek sermaye kalemlerinin daha yüksek olduğu görülmektedir (BDDK, 2012).

Basel III düzenlemeleri kapsamında, bankaların en az yüzde 3 düzeyinde kaldıraç oranına sahip olmaları öngörülmektedir. Türkiye'de bu oran 2012 yılı Haziran ayı itibarıyla sektör bazında yüzde 7,6 düzeyinde bulunmakta olup, Basel III kriterlerine göre olumlu olarak değerlendirilmektedir. Kaldıraç oranlarındaki olumlu seyrin devam etmesi, finansal istikrarın tesisi ve sürdürülebilirliği açısından önem arz etmektedir.

Basel III düzenlemesinde, öz sermaye hesaplamalarından çıkarılacak olan üçüncü kuşak sermaye

kaleminin Türk Bankacılık Sektöründe bulunmaması Türk bankacılık sektörünü etkilemeyecektir. Türk bankacılık sisteminin Basel III ile getirilen düzenlemelere uyum düzeyinin çok yüksek olması, 2001 yılında yaşanan bankacılık krizinden çıkarılan dersler ve sonrasında alınan önlemlerle sistemin etkin bir şekilde yeniden düzenlenmesi yatmaktadır. Türk Bankacılık Sektörü'nün Basel kriterleri çerçevesinde, gerek sermaye yeterliliği gerek denetim standartları ve gerekse şeffaflık bakımından, küresel ölçekte rekabet edebilir konumda olması, yapılan düzenlemeleri teyit etmektedir. Türk bankacılık sektörü açısından Basel III kriterlerinin reel ekonomiyi destekleyerek ülkenin sürdürülebilir kalkınmasına sağlıklı bir ivme kazandıracağı tahmin edilmektedir. Basel kriterleri, gerek ulusal bazda finansal kuruluşlar gerekse uluslararası alanda denetleyici ve düzenleyici otoriteler arasında işbirliği içerisinde uygulanırsa başarıya ulaşacaktır.

5. SONUÇ

Para piyasasının en önemli aktörlerinden biri olan bankaların karşılaştıkları çeşitli riskten korunmak ve sermayelerini güçlendirmek için Basel kriterleri ortaya çıkmıştır. 2008 yılında yaşanan küresel finans krizi ile ortaya çıkan ciddi finansal riskler, Basel II kriterlerinin yeterliliğinin sorgulanmasına neden olmuş ve Basel III kriterlerinin gerekliliğini gündeme getirmiştir. Basel III ile hem bankacılık sektöründe kırılganlığın azaltılması ve uluslararası bir likidite riski ölçüm ve izleme sistemi getirilmiştir. Bankacılık sektöründeki kırılganlığın azaltılması, sermayenin nitelik ve niceliğinin artırılması, risk içeriğinin genişletilmesi, bir kaldıraç oranı tesis edilmesi ve döngüsel bir sermaye tamponu oluşturulması amaçlanmıştır. Önerilen Basel III kriterleri, bankalar için sermaye gereksinimlerini artıracak, bu sayede global finansal sistemin istikrarı güçlenecektir. Ülkeler, Basel III tarafından önerilen daha sıkı düzenlemelere adapte olacaklar bu da bu ülkelerdeki fon elde etmeyi de etkileyecektir. Finansal olmayan kurumlar (yatırım bankaları ve hedge fonlar gibi) bankacılık sektöründe rolleri giderek artacak ve kredi verme koşulları daha katı olacaktır. Bankaların çok daha sıkı kurallara sahip Basel III kriterlerine uyum sağlamaları 2019'dan önce beklenmemektedir. Basel III kriterleri yüksek kaldıraç oranına sahip bankaları çok zorlayacaktır. Likidite ve net istikrarlı fonlama oranları, bankaların likidite pozis-

yonlarını tekrar düzenlemelerini gerektirecektir. Bankalar, risk ölçümü, stres testleri ile ilgili teknik sorunlar yaşayacaklardır ve yeni oranları hesaplamak için bankaların veri elde edilebilirliği ve veri kalitesine ihtiyaçları olacaktır. Basel III kriterleri, bankaların risk ve finansal yönetimlerini değiştirmektedir. Bunun yanında bankalara kapsamlı bir risk yönetimi çerçevesi sağlayacaktır. Basel III ile getirilen değişiklikler bankalar için, Basel II kriterlerine benzer olmakla birlikte yükümlülüklerini daha da artırmaktadır. Türk bankacılık sektörü, yeterli düzeyde sermaye yeterlilik oranına sahip olması, etkin denetim ve iç kontrol sistemi ile Basel III ile getirilen kriterlere daha sağlam öz sermaye yapısı, yüksek likidite düzeyi, düşük kaldıraç oranı sebebiyle Avrupa ve Amerikan bankalarına göre daha hazır görünmektedir. Fakat Avrupa bankalarının Avrupa'yı etkisi altına alan borç krizinin etkisiyle Basel III kriterlerini uygulamalarında, çekirdek sermayeyi artırmaları ve kaldıraç oranlarını azaltma hususunda daha fazla çaba göstermeleri zorunludur. Bu durumda yeni getirilen düzenlemeler, bankacılık sektörü için daha az gelir getiren ve bankaların daha az risk almasına yönelik bir dönemin başlangıcı olacak ve aynı zamanda global bankacılık sisteminin dayanıklılığını artıracaktır. Basel III'ün yeni sermaye tanımı daha sıkı kuralları beraberinde getirmektedir. Basel III ile gelen daha katı düzenlemeler, daha yüksek sermaye gereksinimi, yeni likidite standartları, artırılmış risk kapsamı, yeni kaldıraç oranı gibi yeni düzenlemeler ve bunların uygulanması hala otoritelerce tartışılmakta ve tartışılmaya da devam edilecektir. Türk bankacılık sistemi ve uluslararası bankacılık sistemi, Basel III düzenlemelerinin getirdiği baskıyla global risklerin ve değişken piyasa riskleriyle karşı karşıya kalacaktır. Dolayısıyla uluslararası piyasalarda mevcut ve yeni ortaya çıkan riskler, makroekonomik dengesizlikler ve yeni finansal enstrümanların çeşitliliği değişim gösterdiği sürece yeni Basel kriterleri yayımlanmaya devam edecektir. Bu teorik çalışma, literatürdeki Basel III kriterlerinin daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır. Basel III kriterleri, hem Türkiye'de hem de Dünya'da 2019'da uygulamaya geçecektir ve uygulamaya geçiş sürecinde bankaların yaşaması muhtemel sorunlar, bankalar tarafından hala tartışılmaktadır.

Kaynakça

AUER, Michael ve Georg Von PFOESTL; (2011), "Basel III Handbook", <http://www.accenture.com/SiteCollectionDocu->

[ments/PDF/Accenture-Basel-III-Handbook.pdf](http://www.accenture.com/SiteCollectionDocu-ments/PDF/Accenture-Basel-III-Handbook.pdf), 02.01.2013.

BABUŞCU, Şenol; (2005), *Basel II Düzenlemeleri Çerçevesinde Bankalarda Risk Yönetimi*, 4C Basım, Ankara.

BDDK; (2012), "Finansal Piyasalar Raporu", Sayı:27, Eylül, http://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/Raporlar/Finansal_Piyasalar_Raporlari/11531fpreylul2012_281212.pdf, 11.02.2013.

BIS; (2005), "Convergence of Capital Measurement and Capital Standards A Revised Framework", November, <http://www.bis.org/publ/bcbs118.pdf>, 10.07.2012.

BIS ; (2011), "Basel III : A Global Regularity Framework for More Resilient Banks and Banking System", <http://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf>, (10.10.2012).

BOLGÜN, Kenan. E. ve Barış M. AKÇAY; (2005), "Risk Yönetimi: Gelişmekte Olan Türk Finans Piyasasında Entegre Risk Ölçüm ve Yönetim Uygulamaları", 2. Baskı, Scala Yayıncılık, İstanbul.

CANGÜREL, O., S. GÜNGÖR, V.U. SEVİNÇ, İ. KAYCI ve S. ATALAY; (2010), "BDDK Sorularla Basel III", http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Basel/8742sorularla_basel_iii_29_11_2010_.pdf, 09.11.2012.

CANGÜREL, Ozan; (2012), "Kriz, Basel III ve BDDK", Dünya Gazetesi, http://www.dunya.com/kriz-basel-iii-ve-bddk_89730_haber.html, 15.11.2012.

CHANEBEL, Pierre E.; (2011), "Implementing Basel III: Challenges, Options and Opportunities", <http://www.moodysanalytics.com/~media/Insight/Regulatory/Basel-III/Thought-Leadership/2011/11-01-09-Implementing-Basel-III-Whitepaper.ashx>, 17.01.2013.

DUGAN, John. C.; (2011), "US Implementation of Basel II: Final Rules Issued, but No Supervisory Approvals to Date 2011", <http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201110/20111012ATT29102/20111012ATT29102EN.pdf>, 09.01.2013.

FABIANNI, R.; (2010), "The Business Impact of 'Basel III. A D&B Special Report", <http://www.dnb.com/content/dam/US/government/lc/economic-reports/global/economic-report-global-basel-III.pdf>, 02.02.2013.

HÄRLE, P., E. Lüders, T. PEPANİDES, S. PFETSCH, ve T. POPPENSIEKER; (2010), "Basel III and European Banking: Its Impact, How Banks Might Respond, and The Challenges of Implementation", Mckinsey Working Papers on Risk, Number 26.

GETTER, Darryl E.; (2012), "U.S. Implementation of the Basel Capital Regulatory Framework Specialist in Financial Economics", US Congressional Research Service Reports, <http://www.isn.ethz.ch/isn/Digital-Library/Publications/Detail/?lng=en&id=155810>, 12.01.2013.

GOMES, Tamara ve Natasha KHAN; (2011), "Strengthening Bank Management of Liquidity Risk: The Basel III Liquidity Standards". Bank of Canada Financial System Review, pp.35-41.

GRENN P., A. Pinedo, J. J. MARES, ve H. KIM ; (2010), "The New Global Minimum Capital Standards under Basel III", Morrison & Foerster, <http://www.mofo.com/files/Uploads/Images/100915-Basel-III.pdf>, 14.01.2013.

GÜREL, Eymen, Esra BULGURCU, ve Neslihan DEMİR; (2012), "Basel III Kriterleri", *Bankacılık ve Sigortacılık Araştırma Dergisi*, 1(3-4), ss.16-28.

IMF; (2012), "Bank Regulatory Capital to Risk-Weighted Assets", <http://fsi.imf.org/docs/GFSR/GFSR-FSITables-April2011.pdf>, 14.12.2012.

KARAGOEZ, Goeksenin. ve Magar KOUYOUMDJIAN; (2012), "How Basel II May Affect Turkey's Banking System. Standart and Poors", http://www.standardandpoors.com/spf/upload/Ratings_EMEA/2012-12-05_HowBaselIIMayAffectTurkeysBanking.pdf, 07.01.2013.

KEEFE, Blair ve Andrew PFLEIDERER; (2012), "Basel III: What It Means for the Global Banking System", *Banking and Finance Law Review*, pp. 407-426.

KING, Peter ve Heath TARBERT; (2011), "Basel III: An Overview", *Banking & Financial Services Policy*, Report 30.

KPMG; (2010), "Basel III Pressure is Building", <http://www.kpmg.com/MK/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Brochures/Documents/baselIII-issues-implications.pdf>, 10.08.2012.

KÜLAHİ, Ezgi A., Göksel Tiryaki ve Ahmet YILMAZ; (2013), "Türkiye'de Basel I,II,III Kurallarına Uyum Süreci", *Marmara Üniversitesi S.B.E. Öneri Dergisi*, 40(10), ss. 185-200.

LATHAM and WATKINGS Finance Department ; (2011), "Basel III: A New Environment for International Bank.", *Client Alert*, No:1138.

TCMB; (2012), *Finansal İstikrar Raporu* Kasım s.48-49 <http://www.tcmb.gov.tr/yeni/evds/yayin/finist/bolumIII-15.pdf>, 13.12.2013.

WIGNALL, Adrian. B. ve Paul ATKINSON; (2010), "Thinking Beyond Basel III: Necessary Solutions for Capital and Liquidity", *OECD Journal Financial Market Trends*, 1.